

Котенок А. Г.
к.е.н., доцент,
кафедра економічної теорії
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА УПРАВЛІНСЬКА ЕКОНОМІКА: МЕТОДОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ

Економічна теорія традиційно поділяється на дві широкі області: мікроекономіку, яка розглядає поведінку на ринку продавця і покупця, і макроекономіку, що вивчає сукупність економічних понять, таких, як валовий національний продукт, національний дохід, національна зайнятість і національне споживання.

Макроекономіка зосереджується на колективних результатах мільйонів, окремих економічних рішень, тоді як мікроекономіка - на поведінці окремих осіб, котрі приймають рішення в макроекономічному середовищі.

Оскільки мікроекономічна теорія має справу з питаннями, близько пов'язаними з поведінкою фірми при розподілі ресурсів (а саме з поведінкою споживача, теорією попиту, аналізом виробництва і витрат, структурою ринку і ціноутворенням, плануванням прибутку, бюджетом довгострокових витрат компанії і фінансами), вона вносить вирішальний внесок в управлінську економіку. Окрема фірма, однак, існує не у вакуумі. Її середовище - це прояви глобальної економіки, яка визначає і направляє дії мільярдів людей, виробників і споживачів, що діють у всьому світі.

Непідконтрольна окремої фірмі національна і міжнародна економічна обстановка сильно позначається на можливостях отримання і ціною економічних ресурсів, придбаних нею. До таких ресурсів відносяться робоча сила, матеріали, комплектуючі, механізми та обладнання. Національна та міжнародна економічна обстановка також позначається на доступності та вартості фінансування, особливо на процентній ставці. Надаючи вплив на доходи, національна і міжнародна обстановка сильно впливає на можливості реалізації продукції фірми. Відповідно макроекономіка вносить серйозний внесок в управлінську економіку навіть за тієї умови, що її мікроекономічна складова буде більш значима.

Хоча таке поєднання мікроекономічної та макроекономічної теорій грає найважливішу роль у вирішенні економічних проблем, ефективність вироблення рішень залежить не тільки від економічної теорії. Як показано на рис. 1.1, управлінська економіка у багатьох аспектах спирається не методологію економічної теорії та на її аналітичні методи, а також на принципах багатьох інших економічних наук. Таких як менеджмент, бухгалтерський облік, маркетинг, фінанси, управління трудовими ресурсами, економіка підприємства тощо.

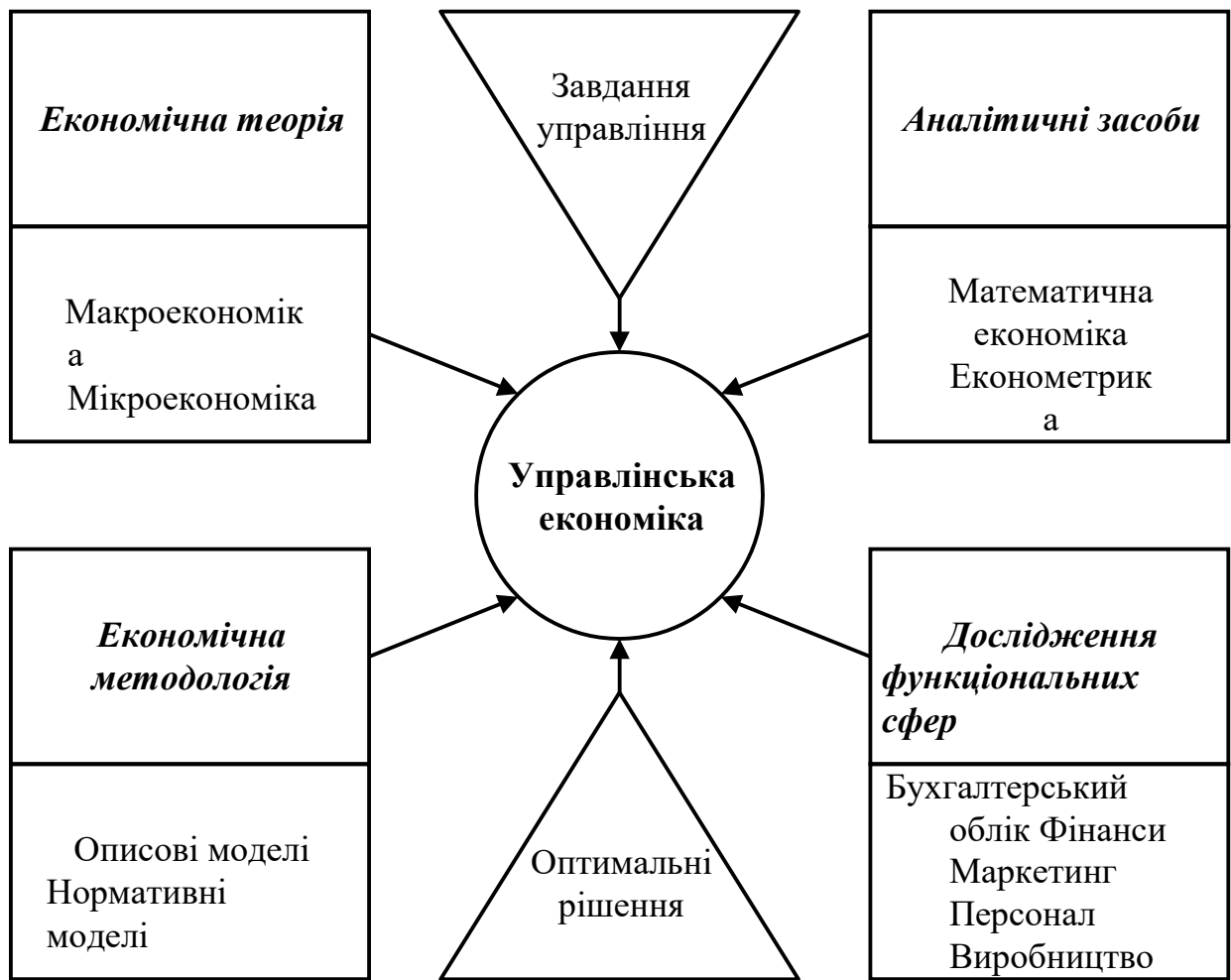

Рис. 1.1. Природа управлінської економіки

Як показано на рисунку, методологія економічної науки базується на двох основних підходах. Згідно кожного з цих підходів можливе використання як нормативних, так і описових моделей [2]. Ці моделі можуть бути використані відокремлено, так і спільно одна з однієї.

Описові моделі ґрунтуються на результатах емпіричних досліджень. Такі моделі дають змогу вченим-економістам описати і зробити спробу пояснити природу економічних явищ та процесів, які існують в реальному економічному житті, але тільки в узагальненій, абстрактній формі. Достатній рівень абстрагування досягається через агрегування окремих деталей, що у свою чергу здебільшого спрощує зроблені припущення. Суттєвим недоліком такого підходу є те, що такі припущення не у повній мірі відповідають реальному стану. Яскравим, на нашу думку, прикладом застосування подібної моделі є побудова моделі досконалої конкуренції. Вихідним припущенням цієї моделі є повна відсутність асиметрії інформації. Тобто припускається ситуація за, якої наявна та необмежено доступна повна інформація про ринок та його учасників. Очевидно, що така ситуація неможлива у реальному економічному житті. Однак, зазначимо, що

використання цієї моделі дозволяє пояснити та спрогнозувати динаміку цін у реальних ситуаціях. Її можна використовувати у якості міри або норми, яка дає можливість пояснювати недосконалість реальних умов. Отже, ця модель не дозволяє проявити всі аспекти реального економічного життя, але може бути використана як інструмент прогнозу та пояснення поведінки цін.

Нормативні моделі, які ще мають іншу назву – оптимізаційні, створюють умови для прийняття найефективнішого управлінського рішення. Вони також дозволяють обрати найефективніший напрям досягнення обраної мети. Реалізація цільової функції оптимізаційної моделі здійснюється через операційні терміни. Зрештою нормативна модель дозволяє сформулювати процедури, дотримання яких дасть можливість менеджеру обрати збалансовану стратегію, враховуючи всі наявні обмеження.

Оскільки управлінські рішення у бізнес середовищі здебільшого пов'язані з оптимізацією певних функцій підприємства, то описові моделі є абсолютно дієздатними у побудові таких оптимізаційних моделей. За такої ситуації зацікавленість викликає не сама класифікація моделей, а їх спроможність до прогнозування розвитку економічних явищ та процесів.

Список використаних джерел

1. Павловські Г. Управлінська діагностика в системі цілей економічної діагностики підприємства / Гжегож Павловські. // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №7. – С. 66–73.

2. Melnyk, O. The role of socio-economic diagnostics in an enterprise management system / Melnyk, O, Todoshchuk, A, Adamiv, M. // Baltic journal of economic studies. – 2018. – №4. – P. 165–171.

Котенок Д.М.

к. е. н., доцент,

кафедра національної економіки

та публічного управління,

ДВНЗ «Київський національний

економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

БЕНЧМАРКІНГ В ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ СТРАТЕГУВАННІ

Передача повноважень та фінансів від державної влади до органів місцевого самоврядування потребує впровадження нових підходів до розробки дієвих програм розвитку територій, а отже і перегляду канонічних інструментів територіального стратегічного планування.